

Praksisnotat om kontant tilskud

Til brug for tema-ankemøde december 2021

Indhold

- I. Lovgrundlag
- II. Generelt
- III. Personkreds for kontant tilskud
- IV. Udmåling af hjælp i kontant tilskudsordning
- V. Tilbagebetaling af tilskud
- VI. Praksis- Ankestyrelsens principmeddelelser
- VII. De konkrete mødesager

I. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på lov om social service (serviceloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1548 af 1. juli 2021, bekendtgørelse 1069 af 30. juni 2020 om udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter serviceloven, bekendtgørelse 1296 af 15. december 2009 om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet og vejledning nr.10325 af 12. december 2017 om kontant tilskud og borgerstyret personlig assistance.

Uddrag af serviceloven:

§ 95. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan stille den nødvendige hjælp til rådighed for en person, der har behov for hjælp efter §§ 83 og 84, kan kommunalbestyrelsen i stedet udbetale et tilskud til hjælp, som den pågældende selv antager.

Stk. 2. En person med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for personlig hjælp og pleje og for støtte til løsning af nødvendige praktiske opgaver i hjemmet i mere end 20 timer ugentligt, kan vælge at få udbetalt et kontant tilskud til hjælp, som den pågældende selv antager.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan dog i særlige tilfælde beslutte, at hjælpen efter stk. 2 fortsat skal gives som naturalhjælp eller udbetales til en nærtstående person, som helt eller delvis passer den pågældende. Den nærtstående kan, medmindre vedkommende har indgået aftale om overførsel af tilskuddet efter stk. 5, højst varetage pasningsopgaven i 48 timer om ugen. Deles

pasningsopgaven af flere nærtstående, der samtidig er tilskudsmodtagere, gælder 2. pkt. for de nærtstående tilsammen. I særlige tilfælde kan kommunalbestyrelsen dog beslutte, at en eller flere nærtstående kan varetage pasningsopgaven i mere end 48 timer om ugen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udbetale et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere til at yde overvågning og støtte i forbindelse hermed om natten til unge i alderen fra 18 år til og med 23 år, som har behov herfor, og som modtager hjælp efter stk. 3 som et kontant tilskud. Hvis den unge ved det fyldte 24. år efter en lægelig vurdering lider af en livstruende sygdom, skal kommunalbestyrelsen fortsætte udbetalingen af det kontante tilskud til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed, indtil den unge afgår ved døden, dog højst i 2 år. Tilskuddet til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed skal udbetales til samme nærtstående, forening eller private virksomhed, som får udbetalt tilskuddet efter stk. 3. Den unges forældre må ikke ansættes som hjælpere til at udføre overvågningen og støtten i forbindelse hermed.

Stk. 5. Det er en betingelse for tilskud til ansættelse af hjælpere efter stk. 1-4, at tilskudsmodtageren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Det er desuden en betingelse, at tilskudsmodtageren kan fungere som arbejdsgiver for hjælperne, medmindre den pågældende indgår aftale med en nærtstående eller en forening eller privat virksomhed, der er godkendt af socialtilsynet, om, at tilskuddet overføres til den nærtstående, foreningen eller den private virksomhed, der herefter er arbejdsgiver for hjælperne. Arbejdsgiverbeføjelserne i forhold til hjælperne vedrørende spørgsmål om ansættelse og afskedigelse af hjælpere varetages i så fald af den nærtstående, foreningen eller den private virksomhed i samråd med den pågældende. En aftale om overførsel af tilskuddet til en forening eller privat virksomhed er ikke bindende for tilskudsmodtageren, hvis foreningen eller den private virksomhed ikke var godkendt af socialtilsynet på tidspunktet for aftalens indgåelse, og hvis foreningen eller den private virksomhed ikke på dette tidspunkt gjorde tilskudsmodtageren bekendt med dette.

Stk. 6. I de situationer, hvor tilskudsmodtageren er arbejdsgiver, skal kommunalbestyrelsen tilbyde at varetage lønudbetalinger

§ 164. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilbagebetaling,

- 1) når en person mod bedre vidende har undladt at give oplysninger som krævet i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, eller
- 2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget hjælp efter denne lov.

Udmålingsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter lov om social service):

§ 1. Kommunalbestyrelsens tildeling af hjælp og fastsættelse af timetallet efter §§ 95 eller 96 i lov om social service danner grundlag for udmåling af det kontante tilskud til ansættelse af hjælpere og tilskud til borgerstyret personlig assistance.

§ 5. Kommunalbestyrelsen skal ved beregningen af tilskuddet foretage en konkret vurdering af borgerens behov, og herunder behov der kan medføre, at det er nødvendigt at ansætte hjælpere med særlige kvalifikationer herunder en særlig faglig baggrund.

Ved udmålingen af tilskud til dækning af omkostninger til løn til hjælpere skal kommunalbestyrelsen ved beregningen af tilskuddet som minimum tage udgangspunkt i grundlønnen for sammenlignelige faggrupper, og kommunalbestyrelsen skal anvende samme udgangspunkt ved beregning af alle elementer af lønnen, jf. stk. 2.

Stk. 2. Ved udmålingen af tilskuddet til løn pr. time efter stk. 1 skal kommunalbestyrelsen sikre, at der ved beregningen sikres den nødvendige rummelighed i udmålingen og herunder tages højde for

- 1) tidsbestemte tillæg,
- 2) stedbestede tillæg,
- 3) funktions- og kvalifikationstillæg m.v.,
- 4) arbejdsmarkedspension og
- 5) anciennitet.

Stk. 3. Ved udmåling af tilskud til løn efter stk. 2 kan der i helt særlige tilfælde udmåles tilskud til dækning af rådighedstimer til borgeren. Ved rådighedstimer forstås timer, hvor hjælperen er til stede, men hvor der kun undtagelsesvis udføres aktiviteter for borgeren, herunder i forbindelse med delt tjeneste eller ved et mere spredt hjælpebehov.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal dække omkostninger ved løn under sygdom til handicaphjælpere, der har mindst 8 ugers ansættelse som handicaphjælper og mindst 74 timers arbejde i denne periode, samt omkostninger til barnets 1. og 2. sygedag. Ved løn forstås løn inklusive fast påregnelige tillæg.

Stk. 5. Ved udmåling af tilskud efter stk. 2 og 3 skal der desuden tages højde for omkostninger til feriepenge, feriegodtgørelse og ferie m.v. efter lov om ferie, ATP samt eventuelle andre lovpligtige bidrag.

§ 10. Kommunalbestyrelsen skal udmåle et tilskud til dækning af andre direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med at ansætte hjælpere til hjælp i og uden for hjemmet, i det omfang kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering finder, at borgerens omkostninger hertil ikke dækkes efter § 16 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

§ 16. Tilskud, der ikke er anvendt til de formål, der er nævnt i §§ 95, 96 og 96 a i lov om social service, skal tilbagebetales til kommunalbestyrelsen.

Udlandsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet):

§ 1. Hjælp efter serviceloven er betinget af, at modtageren opholder sig lovlig her i landet, jf. lovens § 2, stk. 1.

Stk. 2. Under midlertidige ophold i udlandet bevares dog retten til hjælp efter servicelovens §§ 41, 42, 45, 96, 97, 98, 100, 112, 113, 114 og 118 efter reglerne i bekendtgørelsen.

§ 2. Det er en betingelse for at bevare retten til hjælp i udlandet, at modtageren inden udrejsen opfylder betingelserne for at modtage hjælp, samt at kommunen løbende kan holdes orienteret om, at opholdet sker, uden at de almindelige regler for hjælpen tilsidesættes, jf. § 11 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 3. Ved midlertidige ophold i udlandet på op til en måned bevarer modtageren de typer af hjælp, der er nævnt i § 1, stk. 2, uden at ansøge kommunen herom. Dog skal betingelserne i § 2 være opfyldt. Ved midlertidige ophold i udlandet, der overstiger en måned, skal modtageren, før udlandsopholdet påbegyndes, ansøge kommunen om bevarelse af hjælp. Den periode, i hvilken hjælpen i det enkelte tilfælde kan bevares, afhænger af formålet med hjælpen og de konkrete omstændigheder, herunder karakteren af hjælpen.

Stk. 2. Når modtageren deltager i aktiviteter, der er led i aktivering eller revalidering, jf. § 5, stk. 2, nr. 1, i lov om aktiv socialpolitik, eller deltager i en uddannelse i udlandet, der berettiger til statens uddannelsesstøtte i udlandet, jf. bekendtgørelse nr. 455 af 8. juni 2009 om statens uddannelsesstøtte (SU-bekendtgørelsen), kan modtageren bevare hjælpen nævnt i § 1, stk. 2, i hele perioden. Modtageren kan i disse tilfælde anvende tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 96 til ansættelse af hjælpere i udlandet. Hjælpen ydes under hensyn til lønniveauet i det pågældende land, dog maksimalt med det beløb, der ville blive ydet her i landet til dækning af det tilsvarende behov. Hvis modtageren vælger at medbringe hjælpere, kan tilskud hertil ikke overstige det tilskud, der ville blive ydet her i landet til dækning af det tilsvarende behov, og der kan ikke ydes hjælp til rejse- og opholdsudgifter til hjælperen efter servicelovens § 96 eller som merudgift efter servicelovens § 100.

Stk. 3. Når modtageren har behov for nødvendig lægebehandling, som den pågældende ikke kan få her i landet, jf. bekendtgørelse nr. 594 af 11. juni 2009 om ret til sygehusbehandling m.v., samt artikel 22, stk. 1, c) og stk. 2 i EF-forordning 1408/71 om social sikring af vandrende arbejdstagere m.fl., eller behandlingstilbud, kurophold e.l., som er betalt af det offentlige, kan modtageren bevare hjælpen nævnt i § 1, stk. 2, i hele perioden.

Stk. 4. Retten til ansættelse til pasning af nærtstående efter servicelovens § 118 bevares, når den person, der har et pasningsbehov, har et midlertidigt ophold i udlandet. Personen, der har et pasningsbehov, skal opfylde de betingelser, der er nævnt i § 2.

§ 4. Der kan ikke ydes hjælp til rejse- og opholdsudgifter efter servicelovens §§ 45 og 97 eller som merudgift efter servicelovens §§ 41 og 100 ved ledsagelse til udlandet, jf. dog § 5.

§ 5. Ud over den hjælp, der efter reglerne i denne bekendtgørelse kan bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan der i forbindelse med kortvarige ferieophold i udlandet i særlige tilfælde efter en konkret vurdering ydes tilskud til dækning af ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet.

II. Generelt

Det overordnede formål med reglerne om kontant tilskud er at skabe grundlag for en fleksibel ordning, så personer med omfattende funktionsnedsættelser kan fastholde eller opbygge et selvstændigt liv.

Borgere, der opfylder betingelserne og ønsker at modtage tilskud til selv at ansætte hjælpere, får tilbudt en ordning, der tager udgangspunkt i borgerens selvbestemmelse, og som kan tilpasses egne ønsker og behov.

Formålet er samtidig, at der skabes mulighed for en helhedsorienteret hjælp for borgere med omfattende hjælpebehov.

Bestemmelsen omhandler således muligheden for at modtage hjælp i form af et kontant tilskud, som giver borgeren mulighed for selv at ansætte hjælpere og dermed vælge, hvem der skal udføre hjælpen.

Målgruppen for ordningen er personer over 18 år. Der er ikke nogen øvre aldersgrænse. Kommunen kan derfor også bevilge en kontant tilskudsordning til personer over folkepensionsalderen.

Der kan normalt ikke ydes kontant tilskud til ansættelse af hjælpere, når borgeren bor i en bolig, hvor hjælpen er tilrettelagt for flere beboere, fx plejehjem, plejebolig eller botilbud.

III. Personkredsen for kontant tilskud

Personkredsen for kontant tilskud efter § 95, stk. 2, er borgere, der har en betydelig og varig funktionsnedsættelse, og som har behov for personlig hjælp og pleje og for støtte til løsning af nødvendige praktiske opgaver i hjemmet i mere end 20 timer ugentligt.

Serviceovens § 83 om personlig og praktisk hjælp og § 84 om afløsning og aflastning ligger til grund for beregningen af det kontante tilskud. Hjælpen omfatter som udgangspunkt ikke overvågning. Kommunen skal derfor i afgørelsen tage stilling til hjælpens omfang, som borgeren skal tildeles som aflastning eller afløsning. Der kan bevilges anden hjælp som fx ledsagerordning eller socialpædagogisk støtte uden for ordningen.

Efter § 95, stk. 3, kan kommunen i særlige tilfælde beslutte, at tilskuddet udbetales til en nærtstående person, der helt eller delvist passer borgeren. Den nærtstående kan som udgangspunkt højst varetage pasningsbehovet i 48 timer om ugen.

Kontant tilskud efter serviceovens § 95, stk. 3, er rettet mod borgere med et samlet hjælpebehov, der overstiger 20 timer om ugen, og hvor borgeren har behov for denne ordning i særlige tilfælde, fx for at få et familieliv til at hænge sammen.

Efter § 95, stk. 4, kan der udmåles kontant tilskud til overvågning og støtte om natten til unge mellem 18 og 23 år, som har behov herfor, og som modtager hjælp efter § 95, stk. 3.

En borger, der er bevilget kontant tilskud, kan ansætte egne hjælpere. Borgeren kan på denne måde selv ansætte de ønskede hjælpere og have indflydelse på tilrettelæggelsen af hjælpen.

Det er en betingelse for tilskud til ansættelse af hjælpere, at tilskudsmodtageren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Der er en undtagelse i servicelovens § 95, stk. 3, hvor en nærtstående kan blive tilskudsmodtager og arbejdsleder.

Principmeddelelse 67-17:

Kommunen skal tilbyde personlig og praktisk hjælp til personer med nedsat funktionsevne. Kommunen skal også tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefæller, forældre og andre pårørende, der passer en person med nedsat funktionsevne.

Bestemmelserne om hjælp til personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning er i servicelovens afsnit om hjælp til voksne. I servicelovens afsnit om hjælp til børn, er der dog indsat en bestemmelse, som medfører, at hjælpen også kan bevilges til børn og unge under 18 år med nedsat funktionsevne.

Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning til børn og unge under 18 år kan kun gives som en naturalydelse, som administreres af kommunen.

Naturalydelse

Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning stilles til rådighed af kommunen. Det vil sige, at hjælpen gives som en naturalydelse. Det betyder, at hjælpen administreres af kommunen.

Kontant tilskud

Hvis kommunen undtagelsesvist ikke kan stille den personlige og praktiske hjælp, aflastningen eller afløsningen til rådighed, kan kommunen i stedet udbetale et tilskud til hjælp, som modtageren selv kan administrere.

Den mulighed gælder dog alene, når hjælpen er givet til voksne og således ikke til børn og unge under 18 år.

Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning til børn og unge under 18 år kan derfor kun gives som en naturalydelse, som administreres af kommunen.

At borgeren/tilskudsmodtageren skal være i stand til at varetage arbejdslederfunktionen betyder, at borgeren eller tilskudsmodtageren skal kunne varetage den daglige ledelse og tilrettelæggelse af hjælpen, herunder

- Rekruttere hjælpere
- Udarbejde jobbeskrivelser og vagtplaner
- Oplæring og instruktion af hjælpere
- Afholde personalemøder
- Afholde medarbejdersamtaler (MUS)

- Planlægge aktiviteter

Tilskudsmodtageren skal derudover helt eller delvis selv varetage pasningen af borgeren. Tilskudsmodtageren skal også være i umiddelbar nærhed af borgeren, når denne skal modtage den bevilgede hjælp, dvs. at tilskudsmodtageren ikke kan være på arbejde eller lign., selvom denne kan ringes op af hjælperne.

Borgeren/tilskudsmodtageren skal desuden være arbejdsgiver i ordningen, medmindre arbejdsgiveransvaret overdrages til en nærtstående, en forening eller privat virksomhed. Arbejdsgiveren er også ansvarlig for arbejdsmiljø, herunder arbejdstidsregler.

Arbejdsgiveropgaver er bl.a.

- Ansættelse og afskedigelse af hjælpere
- Udarbejdelse af ansættelsesbeviser
- Udbetaling af løn
- Indberetning af SKAT
- Indbetaling af feriepenge, ATP

IV. Udmåling af hjælp i kontant tilskudsordning

Kommunens tildeling af hjælp efter servicelovens §§ 83 og 84 danner grundlag for udmålingen. Når tilskuddet skal udbetales, så fratrækkes den udmålte tid, som borgeren får gennem andet tilbud fx § 84.

Der kan alene udmåles hjælp til overvågning om natten til unge, hvor formålet med hjælpen er at holde øje med den unge og reagere på eventuelle hjælpebehov, hvis den unge har behov herfor, er i alderen 18 til og med 23 år og modtager tilskud efter § 95, stk. 3. Udbetaling af hjælp til overvågning og støtte i forbindelse hermed skal fortsætte ved det fyldte 24. år, hvis den unge - efter en lægelig vurdering - lider af en aktuelt livstruende sygdom, indtil den unge afgår ved døden, dog højst i to år. Tilskuddet skal udbetales til samme nærtstående, forening eller private virksomhed, som får udbetalt tilskuddet efter stk. 3. Den unges forældre må ikke ansættes som hjælpere til at udføre overvågningen og støtten i forbindelse hermed.

Kommunen kan tage udgangspunkt i kvalitetsstandarderne ved udmålingen, men skal være opmærksom på, om der er forhold, der gør, at kvalitetsstandarderne skal fraviges, jf. principmeddelelse 27-17. Kommunen skal udmåle et tilskud til direkte- og indirekte omkostninger, der er forbundet med at have hjælpere ansat, medmindre tilskudsmodtageren er eneste hjælper.

Hjælpen i en kontant tilskudsordning kan ikke bevares under udlandsophold, jf. udlandsbekendtgørelsens § 1.

Principmeddelelse 178-12:

Hjælp i form af kontant tilskud efter servicelovens § 95 er ikke omfattet af udlandsbekendtgørelsen

I udlandsbekendtgørelsen er det udtømmende angivet, hvilke typer hjælp efter serviceloven, der kan medtages under midlertidige ophold i udlandet.

De personer, der efter bekendtgørelsens § 1 har ret til at modtage ydelser under midlertidige ophold i udlandet, kan i særlige tilfælde efter en konkret vurdering også få dækket ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet. Ekstra omkostninger, der er forbundet med midlertidige ophold kan f.eks. være hjælperes rejse - og opholdsudgifter, udgifter til ekstra hjælper, ekstra omkostninger til transport af hjælpemidler mv.

Kommunen skal forklare over for borgeren, hvordan den er kommet frem til den udmålte tidsestimering. Det er ikke tilstrækkeligt at vedlægge et skema med udmålt hjælp. Kommunen skal udmåle den tid, det tager, for at udføre de enkelte opgaver. Der kan i særlige tilfælde udmåles rådighedstimer, hvor hjælperen er til stede, men kun undtagelsesvis udfører opgaver for borgeren. Kommunen kan udmåle puljetimer for opgaver, som ikke kan fastsættes på udmålingstidspunktet.

Kommunen kan udmåle den nødvendige hjælp gennem hele døgnet.

Borgeren kan vælge at få hjælpeopgaver løst af hjemmeplejen, som derefter fratrækkes i det kontante tilskud, da borger ellers ville blive dobbeltkompenseret. Kommunen kan ikke pålægge eller forudsætte, at noget af hjælpen skal varetages af hjemmeplejen.

Kommunen skal alene kompensere for borgerens funktionsnedsættelse. Kommunen skal tage stilling til, om der er behov for andre former for social- og sundhedsmæssig støtte. Det kan fx være:

- Socialpædagogisk støtte
- Ledsageordning
- Hjælpemidler
- Boligændringer
- Vedligeholdelsestræning

Kommunen skal også tage hensyn til andre medlemmer af husstanden, se principmeddelelse 3-19.

Vi henviser til artikel om udmåling i Nyt fra Ankestyrelsen nr.4/2016 *"Kommunen skal forklare og begrunde tidsforbruget til hjælpeopgaver"*.

Principmeddelelse 3-19:

Kompensationsprincippet

Formålet med kompensationsprincippet er, at borgere med en funktionsnedsættelse i videst muligt omfang bliver kompenseret for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere. Borgeren skal have mulighed for at leve så normalt et liv som muligt, herunder have et socialt liv og mulighed for at passe et arbejde.

Kompensationsprincippet giver ikke et krav på ubetinget compensation. Hjælp og støtte efter serviceloven kan alene bevilges efter en vurdering af formålet med den ansøgte hjælp og ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens samlede situation, behov, funktionsevne og ressourcer i husstanden.

Det primære mål med indsatsen er at gøre borgeren i stand til at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten. Hvis det ikke er muligt at gøre borgeren i stand til at klare sig selv, bør indsatsen sigte mod at gøre borgeren i stand til at klare så mange opgaver selv som muligt.

Det er borgeren med funktionsnedsættelsen, som skal kompenseres for sin nedsatte evne til fx at varetage de praktiske opgaver i hjemmet. Det betyder, at en kommune skal tage udgangspunkt i de opgaver, som personen ville have bidraget med, hvis personen var rask.

Betydningen af den fælles husstand og borgerens og familiens samlede situation

Enhver person i husstanden skal bidrage til at løse sin andel af de praktiske opgaver i hjemmet. En kommune skal derfor bedømme borgerens samlede situation og om nødvendigt inddrage oplysninger om eventuelt andre medlemmer af husstanden.

En kommune kan lægge til grund, at et medlem af en husstand kan varetage sin forholdsmæssige andel af opgaverne i hjemmet, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Det kan være forhold som fx helbred, ressourcer og livssituation eller lignende. Hvis dette er tilfældet, skal kommunen undersøge og vurdere, i hvilket omfang den enkelte i husstanden, i lyset af sin situation, er i stand til at deltage i at løse de fælles opgaver i hjemmet. Den forholdsmæssige andel nedsættes konkret til, hvad der kan begrundes i de særlige forhold.

Hvis det er et barn, der skal bidrage til at varetage opgaverne i husstanden, skal barnets modenhed indgå i vurderingen. Jo større og mere modent et barn er, des større kan forventningerne til barnets deltagelse i arbejdsopgaverne i hjemmet være. En kommune skal dog i hvert enkelt tilfælde sørge for, at kravene ikke går videre end de krav, der normalt stilles til børn i samme alder.

Hvis der fremkommer oplysninger, om at barnet ikke vil kunne håndtere opgaverne, skal kommunen foretage en konkret og individuel vurdering af, om der er særlige behov eller hensyn, der gør sig gældende i forhold til det enkelte barns samlede livssituation og ressourcer samt hvilke opgaver, barnet i forhold til sin modenhed kan forventes at klare.

V. Tilbagebetaling af tilskud

Kommunen kan efter servicelovens § 164 træffe afgørelse om tilbagebetaling, hvis

- 1) en person mod bedre vidende har undladt at give oplysninger som krævet i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, eller
- 2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget hjælp efter denne lov.

Det er afgørende for, at kommunen kan kræve tilbagebetaling, at borgeren har handlet mod bedrevidende. For at vi kan vurdere det, er vi nødt til at vide, hvordan borgeren er blevet vejledt, både omkring formålet med hjælpen og omkring det forhold, at borger eksempelvis skal gøre kommunen opmærksom på, at der er sket en ændring i borgerens forhold.

Det er et krav, efter nr. 1, at borgeren har undladt at give oplysninger, som krævet efter retssikkerhedslovens regler.

Det er et krav, efter nr. 2, at borgeren har modtaget hjælpen uberettiget.

VI. Praxis- Ankestyrelsens principmeddelelser

Personkreds kontant tilskud:

67-17 Kommunen skal tilbyde personlig og praktisk hjælp til personer med nedsat funktionsevne. Kommunen skal også tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefæller, forældre og andre pårørende, der passer en person med nedsat funktionsevne. Bestemmelserne om hjælp til personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning er i servicelovens afsnit om hjælp til voksne. I servicelovens afsnit om hjælp til børn, er der dog indsat en bestemmelse, som medfører, at hjælpen også kan bevilges til børn og unge under 18 år med nedsat funktionsevne. Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning til børn og unge under 18 år kan kun gives som en naturallydelse, som administreres af kommunen.

Naturallydelse

Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning stilles til rådighed af kommunen. Det vil sige, at hjælpen gives som en naturallydelse. Det betyder, at hjælpen administreres af kommunen.

Kontant tilskud

Hvis kommunen undtagelsesvist ikke kan stille den personlige og praktiske hjælp, aflastningen eller afløsningen til rådighed, kan kommunen i stedet udbetale et tilskud til hjælp, som modtageren selv kan administrere.

Den mulighed gælder dog alene, når hjælpen er givet til voksne og således ikke til børn og unge under 18 år.

Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning til børn og unge under 18 år kan derfor kun gives som en naturallydelse, som administreres af kommunen.

27-17 Kommunen skal give kontant tilskud som naturalhjælp eller som udbetaling til en nærtstående, hvis borgerens støttebehov ikke kan dækkes efter andre bestemmelser, hvis støttebehovet overstiger 20 timer om ugen, og hvis der foreligger særlige forhold hos borgeren, der taler for det.

Det er som udgangspunkt en betingelse for at få udbetalt kontant tilskud efter serviceloven, at borgeren har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, at borgeren har behov for personlig hjælp og pleje og støtte til løsning af nødvendige praktiske opgaver i hjemmet i mere end 20 timer ugentligt, og at borgeren kan fungere som arbejdsleder for hjælperne.

Hvis borgeren ikke selv kan fungere som arbejdsleder, kan kommunen i særlige tilfælde beslutte, at hjælpen skal gives som naturalhjælp eller udbetales til en nærtstående person, som helt eller delvis passer den pågældende.

Kommunen kan som en del af kommunens politiske fastsatte serviceniveau fastlægge, at kontant tilskud som naturalhjælp eller som udbetaling til en nærtstående som udgangspunkt ikke er en del af kommunens serviceniveau. Kommunen skal fravige et sådan serviceniveau, hvis kommunen efter en konkret vurdering kommer frem til, at borgerens støttebehov ikke kan dækkes på anden vis, hvis støttebehovet overstiger 20 timer om ugen, og hvis der er særlige forhold hos borgeren, der taler for at udbetale kontant tilskud til nærtstående eller bevilge naturalhjælp.

Udmåling:

26-17 *En nærtstående tilskudsmodtager har ikke ret til feriepenge m.v. efter udmålingsbekendtgørelsen*

En handicappet borger kan efter serviceloven modtage kontant tilskud til aflønning af hjælpere, der udfører konkrete hjælpeopgaver i hjemmet i form af praktisk hjælp og personlig pleje. Kommunen kan i særlige tilfælde beslutte, at det kontante tilskud skal udbetales til en nærtstående person, som helt eller delvist passer den pågældende borger.

Kontant tilskud er en særlig ordning, hvis formål er at skabe grundlag for fleksible ordninger, der tager udgangspunkt i borgerens selvbestemmelse, og som dermed kan tilpasses borgerens ønsker og behov, så personer med omfattende funktionsnedsættelser kan fastholde eller opbygge et selvstændigt liv.

Ved udmålingen af tilskuddet skal der tages højde for omkostninger til feriepenge, feriegodtgørelse og ferie m.v. efter ferieloven, ATP samt eventuelle andre lovpligtige bidrag.

Udmålingsbekendtgørelsen indeholder ikke en selvstændig ret til feriepenge m.v., men henviser til ferieloven og andre relevante love, for så vidt angår feriepenge, ATP og andre lovpligtige bidrag. Der er derfor ikke hjemmel i bekendtgørelsen til at give den nærtstående tilskudsmodtager feriepenge m.v.

Den nærtstående tilskudsmodtager er ikke arbejdstager og er ikke omfattet af ferieloven

Når den nærtstående tilskudsmodtager selv varetager plejeopgaverne, er den nærtstående tilskudsmodtager ikke arbejdstager efter Beskæftigelsesministeriets definition.

Den nærtstående tilskudsmodtager er ikke omfattet af ferieloven, idet den nærtstående tilskudsmodtager ikke kan betragtes som lønmodtager i ferielovens forstand. Ifølge ferieloven, er en lønmodtager en person, der modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold. Ved kontant tilskud består der ikke en egentlig arbejdsaftale, men en afgørelse om bevilling af kontant tilskud. Kommunen skal føre tilsyn og løbende påse, om bevillingen modsvarer borgerens behov. Ved kontant tilskud, er der ikke tale om, at den nærtstående udfører erhvervsmæssigt arbejde efter kommunens instruktioner, for kommunens regning og risiko, og i kommunens navn. Den nærtstående tilskudsmodtager har derfor ikke ret til feriepenge, feriegodtgørelse og ferie m.v. efter ferielovens regler.

Hvis tilskuddet overføres til en forening eller en virksomhed

Den nærtstående tilskudsmodtager har mulighed for at indgå aftale om at overføre tilskuddet til en forening eller en virksomhed, så foreningen eller virksomheden bliver arbejdsgiver. Herved overgår arbejdsgiverbeføjelserne fra den nærtstående tilskudsmodtager til foreningen eller virksomheden, hvilket har betydning for den nærtstående tilskudsmodtagers retsstilling. Hvis den nærtstående tilskudsmodtager bliver ansat til at varetage plejen, bliver den nærtstående tilskudsmodtager arbejdstager i ferielovens forstand, hvorfor der vil være ret til ferie m.v. Det bevirker, at den nærtstående tilskudsmodtager bliver omfattet af EU-reglerne om maksimal arbejdstid, arbejdsmiljøregler med videre.

Hvis den nærtstående tilskudsmodtager ansætter en hjælper

Den nærtstående tilskudsmodtager har mulighed for at ansætte en eller flere hjælpere til at varetage en del af plejen. Hvis den nærtstående tilskudsmodtager ansætter en eller flere hjælpere, er disse hjælpere arbejdstagere efter Beskæftigelsesministeriets definition og omfattet af ferieloven. Hjelperne har derfor ret til feriepenge m.v.

98-16 En borger med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som er i stand til at være arbejdsleder, har mulighed for at få udbetalt et tilskud til selv at ansætte sine hjælpere, enten i en ordning om kontant tilskud eller som borgerstyret personlig assistance.

Kommunen skal udmåle tilskuddet til ansættelse af hjælpere ud fra borgerens behov. I tilskuddet skal indgå omkostninger til hjælpernes løn.

Reglerne for udmåling til hjælpernes løn er fælles for begge tilskudsordninger.

Kommunen skal tage udgangspunkt i overenskomsten med sammenlignelige faggrupper ved udmåling af tilskud til hjælpernes løn

Ved en sammenlignelig faggruppe forstås en gruppe, som udfører lignende opgaver som dem, hjælperne i en ordning om kontant tilskud eller borgerstyret personlig assistance skal udføre. Kræver udførelsen særlige kompetencer, skal den sammenlignelige gruppe være i besiddelse af disse.

Kommunens udmåling af tilskud skal tage udgangspunkt i overenskomsten med sammenlignelige faggrupper, men udmålingen skal ikke følge hele overenskomsten. Hvis der fx er særlige tillæg i en overenskomst for en særlig funktion, som der ikke er behov for i de opgaver, som den konkrete borgers behov tilsiger, skal der ikke udmåles tilskud til dette. Kommunen skal sikre, at borgeren kan rekruttere og fastholde personale med det bevilgede tilskud.

Kommunen er ikke bundet af lønftaler, som borgeren har indgået med hjælperne

Kommunen skal sikre i udmålingen, at borgeren med det fastsatte tilskud kan rekruttere og fastholde personale, men tilskuddet kan ikke øges ved borgers aftale med hjælpere om højere løn.

94-16 *Kommunen kan i særlige tilfælde bevillige rådighedstimer i ordningen om kontant tilskud*

Borger med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan efter serviceloven modtage kontant tilskud til aflønning af hjælpere, der udfører konkrete hjælpeopgaver i hjemmet i form af praktisk hjælp og personlig pleje. Hjælpen udmåles efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje.

I særlige tilfælde kan kommunen bevilge rådighedstimer i ordningen om kontant tilskud. Ved rådighedstimer forstås timer, hvor hjælperen er til stede, men hvor der kun undtagelsesvis udføres aktiviteter for borgeren. Det kan være i forbindelse med delt tjeneste, hvor der eksempelvis er behov for, at to hjælpere er til stede samtidig. Det kan også være, hvis der er et mere spredt hjælpebehov ud over dagen. Rådighedstimer kan alene bevilges til, at hjælperen står til rådighed.

Rådighedstimer skal have tilknytning til den hjælp, der kan bevilges efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje. Det betyder, at de opgaver - der i helt særlige tilfælde kan bevilges rådighedstimer til - skal være opgaver, hvortil der kan bevilges hjælp efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje.

75-16 *Personlig hjælp og pleje kan bevilges ud af hjemmet.*

Som personlig hjælp og pleje kan bevilges personlig hygiejne, af- og påklædning og hjælp til spisning m.v. Personlig hjælp og pleje er ikke begrænset til kun at finde sted i borgerens hjem, men kan også bevilges ud af hjemmet, f.eks. hvis borgeren skal besøge familiemedlemmer og har behov for hjælp til toiletbesøg.

Praktisk hjælp, der ligger i tæt tilknytning til nødvendige huslige og praktiske opgaver, kan bevilges ud af hjemmet. De praktiske opgaver i hjemmet, der falder ind under bestemmelsen i serviceloven om praktisk hjælp, er de tilbagevendende huslige pligter, der normalt udføres i forbindelse med bevarelsen af hjemmet. Det er f.eks. rengøring, tøjvask, indkøb, oprydning i hjemmet og praktisk hjælp til husstandens børn.

Praktisk hjælp eller støtte til praktiske opgaver i hjemmet omfatter også hjælp til f.eks. indkøb eller hjælp til at hente og bringe børn fra børnehave. Det er derfor ikke den fysiske afgrænsning af hjemmet, der er afgørende for vurderingen af, om der er tale om en praktisk opgave, der ligger i hjemmet. Der skal være en naturlig sammenhæng mellem udførelsen af de praktiske opgaver i hjemmet og uden for hjemmet.

Andre praktiske opgaver, som ikke er nødvendige huslige opgaver eller ikke gør borgeren i stand til at klare sig på egen hånd, er ikke omfattet af den hjælp, der ydes som praktiske opgaver i hjemmet efter serviceloven. Det er f.eks. hjælp til vedligeholdelse af bolig, bilvask, havearbejde, renholdelse af udendørsarealer, udvendig vask af vinduer, snerydning m.v. Se håndbogen om § 100 i forhold til dækning af udgifter til håndsrekninger.

Det beror på en konkret vurdering af borgerens behov, om en opgave er en nødvendig praktisk opgave i tæt tilknytning til hjemmet.

63-15 *Hjælp efter bestemmelsen om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere kan alene bevilges til konkrete hjælpeopgaver i form af personlig hjælp, pleje og praktiske opgaver i hjemmet. Der kan ikke bevilges støtte til overvågning.*

Udmåling af hjælpen

Efter servicelovens § 95 kan borgeren modtage et kontant tilskud med henblik på udførelsen af personlig hjælp, pleje og støtte til praktiske opgaver i hjemmet. Hjælpen udmåles efter servicelovens § 83.

Der kan ydes kontant tilskud til aflønning af hjælpere, der udfører konkrete hjælpeopgaver i hjemmet i form af personlig hjælp, pleje eller støtte til praktiske opgaver for borgeren.

Modsat bestemmelsen om borgerstyret personlig assistance i servicelovens § 96, er der hverken i servicelovens § 95 eller i reglerne om rådighedstimer i den tilhørende bekendtgørelse nævnt, at der kan ydes hjælp til overvågning, det vil sige, hvor hjælperen alene iagttager borgeren, men ikke udfører hjælpeopgaver.

I særlige tilfælde kan kommunen bevilge rådighedstimer. Ved rådighedstimer forstås timer, hvor hjælperen er til stede, men hvor der kun undtagelsesvis udføres aktiviteter for borgeren, herunder i forbindelse med delt tjeneste eller ved et mere spredt hjælpebehov. Rådighedstimer kan alene bevilges til, at hjælperen står til rådighed. Rådighedstimer kan ikke bevilges til overvågning, hvor hjælpen alene har til formål, at hjælperen skal holde øje med borgeren og reagere på eventuelle hjælpebehov.

Udmåling af tilskuddet

Kommunens tildeling af hjælp og fastsættelse af timetallet danner grundlag for udmåling af det kontante tilskud til ansættelse af hjælpere i hjemmet.

Kommunen skal på baggrund af en konkret og individuel vurdering af borgerens hjælpebehov opgøre, hvilket støttebehov borgeren har til personlig hjælp, pleje og nødvendige praktiske opgaver i hjemmet.

Kommunen skal ud fra en konkret vurdering af hjælpebehovet opgøre, hvor lang tid de enkelte konkrete hjælpeopgaver i hjemmet tager, som borger får bevilget støtte til. Kommunen skal begrunde udmålingen af tid til hjælpeopgaverne efter servicelovens § 95.

Vi har ikke med denne principafgørelse taget stilling til, om der kan bevilges hjælp til tilsyn og overvågning efter sundhedslovgivningen.

178-12 *Hjælp i form af kontant tilskud efter servicelovens § 95 er ikke omfattet af udlandsbekendtgørelsen*

I udlandsbekendtgørelsen er det udtømmende angivet, hvilke typer hjælp efter serviceloven, der kan medtages under midlertidige ophold i udlandet.

De personer, der efter bekendtgørelsens § 1 har ret til at modtage ydelser under midlertidige ophold i udlandet, kan i særlige tilfælde efter en konkret vurdering også få dækket ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet. Ekstra omkostninger, der er forbundet med midlertidige ophold kan f.eks. være hjælperes rejse - og opholdsudgifter, udgifter til ekstra hjælpere, ekstra omkostninger til transport af hjælpemidler mv.

161-12 Ved tilskud efter servicelovens § 95 kan nærtstående fungere som arbejdsleder for hjælpere til en handicappet borger. Der kan bevilges et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere, når tilskudsmodtageren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne.

Når borgeren ikke selv vil være i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne, eksempelvis som følge af udviklingshæmning, hjerneskade eller kognitive funktionsnedsættelser, kan kommunen i særlige tilfælde vælge at udbetale tilskuddet til en nærtstående person, som passer den pågældende.

De særlige tilfælde kan være, hvor der er et hensyn at tage til, at familien kan fungere så normalt som muligt på trods af et stort behov for hjælp og pleje.

I den situation er det ikke borgeren, der er tilskudsmodtager, men derimod den nærtstående. Det betyder, at det er den nærtstående som tilskudsmodtager – og ikke borgeren – der skal være i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Den nærtstående person overtager funktionen som arbejdsleder for borgeren i forbindelse med bevilling af kontant tilskud til hjælp.

Formuleringen "som helt eller delvis passer den pågældende" i § 95, stk. 3, fastslår i hvilke situationer at en værge eller nærtstående kan være tilskudsmodtager.

En af de ting arbejdslederrollen indebærer, er at varetage den daglige instruktion af hjælperne. Det er arbejdslederen, der skal tilrettelægge hjælpen i forhold til borgerens behov og ønsker og foretage den daglige prioritering af opgaverne. Det kræver en direkte deltagelse i pasningen og daglig ledelse af hjælperne at udfylde arbejdslederrollen.

Det indebærer typisk, at borgeren og den nærtstående opholder sig på borgerens bopæl, da det ellers vil være vanskeligt at tage del i at passe den pågældende person, der har behov for hjælp.

Øvrige principmeddelelser af betydning for udmålingen af kontant tilskud:

11-19 Kommunen skal tilbyde praktisk støtte i hjemmet til madlavning eller madserviceordning til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke selv kan lave mad.

Når kommunen skal bevilge støtte til madlavning, skal kommunen vurdere, om borgeren er i personkredsen for enten praktisk støtte til madlavning eller madserviceordning.

Praktisk støtte til madlavning eller madserviceordning

Ved praktisk støtte til madlavning i hjemmet laver hjælperen i samarbejde med borgeren maden. En madserviceordning er karakteriseret ved, at maden er produceret af andre uden deltagelse fra borgeren. Maden bliver typisk fremstillet udenfor borgerens hjem og leveret til en fast pris.

Efter formålet med bestemmelsen om personlig pleje og praktisk støtte skal borgere, der kan deltage i madlavningen med støtte, ikke bevilges madserviceordning, men i stedet praktisk støtte til madlavning. Det er ikke en forudsætning, at borgeren kan deltage i alle dele af madlavningen.

Om borgeren kan deltage i madlavning, beror på en konkret vurdering af borgerens funktionsevne, og om hjælpen vil bidrage dels til at vedligeholde fysiske og psykiske færdigheder, dels til at afhjælpe væsentlige følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Kommunen er som udgangspunkt berettiget til at henvise borgeren til madserviceordning, hvis borgeren på grund af sin funktionsevne ikke kan udføre nogen dele af de nødvendige opgaver i forbindelse med madlavning, og støtten dermed ikke kan bidrage dels til at vedligeholde færdigheder, dels til at afhjælpe væsentlige følger af borgerens funktionsevne eller særlige sociale problemer.

I visse tilfælde kan madserviceordning ikke dække borgerens hjælpebehov, selvom borgeren ikke kan samarbejde om madlavningen. Det kan fx være tilfældet, hvis borgeren har hjemmeboende børn, som borgeren har ansvaret for at lave mad til, og madserviceordningen ikke kan bevilges til borgerens børn. Eller hvis borgeren på grund af helbredsproblemer har behov for speciallavet mad, som ikke kan leveres via madserviceordningen. I sådanne tilfælde skal borgeren have praktisk støtte til madlavningen.

Kommunen skal tilrettelægge støtten i overensstemmelse med borgerens hjælpebehov.

Hvis borgeren er omfattet af personkredsen for støtte til madlavning og har behov for støtte til at kunne deltage i madlavningen, skal kommunen tilrettelægge støtten sådan, at borgeren får dækket sit støttebehov uanset borgerens boligforhold.

Betaling for de forskellige støtteordninger til madlavning

Når borgeren modtager praktisk støtte i hjemmet til madlavning, kan kommunen højst opkræve et beløb hos borgeren, der svarer til kommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger, der kan henføres til produktion og levering af tilbuddet. Kommunen kan medregne direkte omkostninger (fx råvarer) og indirekte omkostninger (fx administration). Kommunen kan derimod ikke kræve betaling for omkostninger til personale, der yder hjælp til den praktiske opgave herunder madlavning.

Når borgeren modtager madserviceordning, kan kommunen – ud over betaling for udgifter der henføres til produktion og levering af tilbuddet – også opkræve betaling for personaleomkostninger. Hvis borgere bor i et botilbud, kan kommunen maksimalt kræve 3.685 kr. pr. måned (2019 niveau) for madserviceordning med fuld forplejning for beboeren.

Kun omkostninger forbundet med madserviceordningen må medregnes i borgernes egenbetaling.

10-19 Formålet med at yde støtte efter serviceloven til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer er at fremme den enkeltes mulighed for at udvikle sig og for at klare sig selv, eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Desuden er formålet at medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau, og at yde kompensation, omsorg og pleje.

Servicelovens bestemmelse om rehabiliterende hjælp

Kommunen skal tilbyde et korterevarende og tidsafgrænset rehabiliteringsforløb til borgere med nedsat funktionsevne, hvis forløbet vurderes at kunne forbedre borgerens funktionsevne, og dermed nedsætte behovet for hjælp efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp. Vurderingen skal være konkret og individuel og tage udgangspunkt i borgerens ressourcer og behov.

Det er en betingelse for at bevilge et rehabiliteringsforløb, at borgeren er i personkredsen for bestemmelsen om personlig og praktisk hjælp i forhold til den konkrete opgave. Kommunen skal derfor tilbyde den nødvendige hjælp og støtte under rehabiliteringsforløbet.

Der skal træffes en afgørelse om hjælp efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp ved afslutningen af et rehabiliteringsforløb. Det samme gælder, hvis borgeren ikke ønsker at medvirke i et rehabiliteringsforløb

Servicelovens bestemmelse om personlig pleje og praktisk hjælp

Kommunen skal tilbyde hjælp eller støtte til personlig pleje og praktiske opgaver i hjemmet til borgere, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, har behov for det.

Hjælpen skal medvirke til, at borgeren kan fungere i hverdagen. Det primære mål med indsatsen er at gøre borgeren i stand til at klare sig selv. Hvis det ikke er muligt, bør indsatsen sigte mod at gøre borgeren i stand til at klare så mange opgaver selv som muligt.

Det er ikke afgørende om borgeren rent fysisk er i stand til at udføre opgaverne, da personkredsen for personlig og praktisk hjælp også omfatter borgere, der på grund af en psykisk funktionsnedsættelse har svært ved at udføre fx praktiske opgaver i hjemmet eller varetage sin personlige hygiejne.

Servicelovens bestemmelse om socialpædagogisk støtte

Kommunen skal yde socialpædagogisk støtte til borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og borgere med særlige sociale problemer, som medfører et behov for hjælp, omsorg, støtte eller optræning og hjælp til udvikling af færdigheder.

Socialpædagogisk støtte bevilges til borgere, der har ressourcer til at kunne klare sig selv på nogle områder, men samtidig har behov for hjælp på andre områder. Bestemmelsen kan også anvendes til opgaver i forbindelse med egenomsorg, hvor borgeren ikke har ressourcer til at klare sig selv.

Hvilken bestemmelse skal hjælpen bevilges efter?

Modsat bestemmelsen om korterevarende rehabiliteringsforløb er der i bestemmelserne om personlig pleje og praktisk hjælp eller socialpædagogisk støtte ikke et krav om, at borgeren skal kunne forbedre sine evner til at varetage opgaverne eller have potentiale til at kunne udvikle sine færdigheder.

Kommunen skal først og fremmest undersøge, hvad formålet med hjælpen er, herunder hvilken type opgave, der skal bevilges hjælp til.

Hvis formålet med hjælpen er, at borgeren skal have udført en opgave, der er af rent praktisk karakter, fx rengøring, skal hjælpen bevilges efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp, uanset hvad borgerens hjælpebehov mere konkret består i, eller om borgeren kan deltage i udførelsen af opgaven. Det betyder, at hvis borgeren har behov for personlig pleje og praktisk hjælp i form af motivering og guidning af en hjælper ved udførelse af opgaverne, skal hjælpen bevilges efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp.

Hvis der er tale om personlig pleje eller praktiske opgaver, skal kommunen vurdere, om et rehabiliteringsforløb kan nedsætte behovet for hjælp.

Motivering og guidning ved udførelse af de praktiske og personlige opgaver kan gives efter servicelovens bestemmelse om personlig pleje og praktisk hjælp, når det har sammenhæng med udførelsen af opgaven. Det gælder i de tilfælde, hvor den motiverende snak, guidning mv. om hjælpeopgaven (fx rengøring, bad m.v.) også har forbindelse til selve udførelsen af den praktiske og personlige opgave. Hjælperen er som udgangspunkt til stede under opgaven.

Hvis der er tale om opgaver, som ikke hører under bestemmelsen om personlig pleje eller hjælp til praktiske opgaver, skal kommunen overveje, om der er et hjælpebehov efter servicelovens bestemmelse om socialpædagogisk støtte. Det kan fx være hjælp til posthåndtering, økonomi, planlægning af struktur i hverdagen, egenomsorg mv. Hjælperen behøver ikke nødvendigvis at være til stede under udførelsen af de enkelte opgaver.

Særligt om sager om kontant tilskud

En borger med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har ret til kontant tilskud, hvis borgerens behov for personlig pleje og praktisk hjælp, afløsning og aflastning overstiger 20 timer om ugen. Tilskuddet kan i særlige tilfælde udbetales til nærtstående.

Betingelsen om mere end 20 timers hjælp om ugen udmåles efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp og bestemmelsen om aflastning og afløsning. Kommunen skal beregne borgerens samlede behov for personlig pleje og praktisk hjælp og afløsning eller aflastning i de 20 timer. Hjælp efter de nævnte bestemmelser er udtømmende.

Det er alene hjælp efter bestemmelsen om personlig og praktisk hjælp og afløsning/aflastning, der indgår i udmålingen af det kontante tilskud. Socialpædagogisk støtte eller anden hjælp indgår ikke.

Når kommunen har beregnet borgerens kontante tilskud, kan de timer, hvor borgeren får afløsning eller aflastning, fratrækkes udbetalingen af tilskuddet i samme omfang som den hjælp, borgeren ville have modtaget uden aflastningsopholdet, så der ikke sker dobbeltkompensation i forhold til pasningsbehovet. Den reelle udbetaling af tilskuddet kan efter fradraget godt komme under 20 timer om ugen.

Kommunen kan vælge, om den vil udbetale tilskuddet til nærtstående, hvis borgerens hjælpebehov overstiger 20 timer om ugen. Kommunen skal desuden vurdere, om nærtstående, som helt eller delvist passer borgeren, kan administrere ydelsen og tilrettelægge hjælpen.

3-19 Kompensationsprincippet

Formålet med kompensationsprincippet er, at borgere med en funktionsnedsættelse i videst muligt omfang bliver kompenseret for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere. Borgeren skal have mulighed for at leve så normalt et liv som muligt, herunder have et socialt liv og mulighed for at passe et arbejde.

Kompensationsprincippet giver ikke et krav på ubetinget compensation. Hjælp og støtte efter serviceloven kan alene bevilges efter en vurdering af formålet med den ansøgte hjælp og ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens samlede situation, behov, funktionsevne og ressourcer i husstanden.

Det primære mål med indsatsen er at gøre borgeren i stand til at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten. Hvis det ikke er muligt at gøre borgeren i stand til at klare sig selv, bør indsatsen sigte mod at gøre borgeren i stand til at klare så mange opgaver selv som muligt.

Det er borgeren med funktionsnedsættelsen, som skal kompenseres for sin nedsatte evne til fx at varetage de praktiske opgaver i hjemmet. Det betyder, at en kommune skal tage udgangspunkt i de opgaver, som personen ville have bidraget med, hvis personen var rask.

Betydningen af den fælles husstand og borgerens og familiens samlede situation

Enhver person i husstanden skal bidrage til at løse sin andel af de praktiske opgaver i hjemmet. En kommune skal derfor bedømme borgerens samlede situation og om nødvendigt inddrage oplysninger om eventuelt andre medlemmer af husstanden.

En kommune kan lægge til grund, at et medlem af en husstand kan varetage sin forholdsæssige andel af opgaverne i hjemmet, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Det kan være forhold som fx helbred, ressourcer og livssituation eller lignende. Hvis dette er tilfældet, skal kommunen undersøge og vurdere, i hvilket omfang den enkelte i husstanden, i lyset af sin situation, er i stand til at deltage i at løse de fælles opgaver i hjemmet. Den forholdsæssige andel nedsættes konkret til, hvad der kan begrundes i de særlige forhold.

Hvis det er et barn, der skal bidrage til at varetage opgaverne i husstanden, skal barnets modenhed indgå i vurderingen. Jo større og mere modent et barn er, des større kan forventningerne til barnets deltagelse i arbejdsopgaverne i hjemmet være. En kommune skal dog i hvert enkelt tilfælde sørge for, at kravene ikke går videre end de krav, der normalt stilles til børn i samme alder.

Hvis der fremkommer oplysninger, om at barnet ikke vil kunne håndtere opgaverne, skal kommunen foretage en konkret og individuel vurdering af, om der er særlige behov eller hensyn, der gør sig gældende i forhold til det enkelte barns samlede livssituation og ressourcer samt hvilke opgaver, barnet i forhold til sin modenhed kan forventes at klare.

Som eksempler, hvor det kan være relevant, at kommunen foretager en sådan afvejning af husstandens samlede ressourcer, kan nævnes sager om hjælp til praktiske opgaver i hjemmet, udmåling af timer til borgerstyret personlig assistance og merudgifter.

VII. De konkrete mødesager

Personkreds om kontant tilskud

Sag nr. 1 - Stadfæstelse – Kommunen giver afslag på kontant tilskud efter både § 95, stk. 2 og stk. 3. Borger kan ikke være arbejdsleder, og borgers hjælpebehov nødvendiggør ikke, at nærtstående modtager kontant tilskud.

Sag nr. 2 – Hjemvisning - Kommune giver afslag på kontant tilskud til nærtstående efter § 95, stk. 3, da borger ikke vil tage imod hjælp til overvågning efter § 95, stk. 4. Sagen hjemvises, da det er uklart, om borgers hjælpebehov kan dækkes med § 83, når kommunen samtidig vurderer, at borger er omfattet af personkredsen til overvågning, hvor det er en forudsætning, at borger modtager kontant tilskud til nærtstående for at få overvågning.

Sag nr. 3 - Stadfæstelse – Kommunen giver afslag på kontant tilskud og BPA, da det ikke er nødvendigt at yde en særlig støtte som BPA. Borger kan ikke være arbejdsleder, og hjælpebehovet kan dækkes med kommunens udmåling.

Sag nr. 4 – Stadfæstelse – Kommunen giver afslag på kontant tilskud og BPA, da borgers hjælpebehov ikke overstiger 20 timer om ugen.

Sag nr. 5 - Hjemvisning – Kommunen giver afslag på ordning om kontant tilskud til nærtstående. Kommunen begrundes afslaget med, at borgers hjælpebehov kan imødekommes med socialpædagogisk støtte og et midlertidigt botilbud. Borger har et hjælpebehov, der overstiger 20 timers praktisk hjælp om ugen, og sagen hjemvises, da kommunen ikke kan lægge borgers behov for socialpædagogisk støtte til grund for afslaget.

Sag nr. 6 – Hjemvisning – Kommunen bevilger kontant tilskud til overvågning om natten til tilkobling af hosteapparat. Denne form for overvågning hører ikke ind under serviceloven.

Udmåling kontant tilskud

Sag nr. 7 – Stadfæstelse – Kommunen giver afslag på rådighedstimer til en borger, som har en ordning om kontant tilskud. Mor og værge søger om rådighedstimer for at gøre ordningen mere fleksibel. Værgen bemærker samtidig, at der er udmålt tilstrækkelig tid til udførelse af de konkrete opgaver.

Sag nr. 8 - Stadfæstelse og hjemvisning – Kommunen giver afslag på yderligere udmåling af kontant tilskud til overvågning og omsorg. De ansøgte opgaver er ikke omfattet af den hjælp, der kan udmåles kontant tilskud til. Kommunen afslår endvidere rådighedstimer, da de ansøgte timer ikke har tilknytning til den praktiske hjælp. Sagen hjemvises i forhold til udmåling af socialpædagogisk støtte, da det er uklart, om borger kan tage imod støtten, og om støtten er tilstrækkelig.

Sag nr. 9 - Stadfæstelse – Kommunen giver afslag på yderligere udmåling af kontant tilskud til at give medicin, overvågning i forbindelse med respirator og indtaling af beskeder på talecomputer i forbindelse med undervisning, da de ansøgte opgaver ikke hører under serviceloven.

Sag nr. 10 – Hjemvisning – Kommunen ændrer borgers udmåling af kontant tilskud til at omfatte rådighedstimer om natten og afviser timer til praktisk hjælp ud af huset til fx tandlægebesøg. Kommunen beskriver ikke nærmere, om opgaverne, der bevilliges hjælp til, er af praktisk eller socialpædagogisk karakter. Kommunen skal endvidere vurdere udmålingen af timer til praktiske opgaver ud af huset efter Ankestyrelsens hjemvisning.

Sag nr. 11 – Stadfæstelse – Kommunen giver afslag på udmåling af timer til lægeordineret cremepåsmøring. Opgaven hører ikke ind under serviceloven, og det er en sundhedsfaglig vurdering, om opgaven kan uddelegeres til andre.

Tilbagebetaling af tilskud

Sag nr. 12 – Stadfæstelse og hjemvisning – Kommunen giver afslag på kontant tilskud, både med tilbagevirkende kraft og fremadrettet. Afgørelsen om tilbagebetaling forud for ansøgningstidspunktet stadfæstes, hvorimod den fremadrettede vurdering hjemvises, da kommunen ikke har vurderet omfanget af borgers hjælpebehov, eller om der var særlige forhold hos borger, der taler for udbetaling af kontant tilskud.

Sag nr. 13 - Stadfæstelse - Kommunen kræver tilbagebetaling for kontant tilskud af en borger, som har taget hjælpen med til udlandet uden at oplyse herom. Borger var vejledt om, at tilskuddet til nærtstående kunne dække hjælp i hjemmet og generelt ikke kunne medtages under ferie eller andre ophold uden for hjemmet.

Sag nr. 14 – Hjemvisning – Kommunen kræver tilbagebetaling for kontant tilskud, da borger har været dobbeltkompenseret med kontant tilskud og aflastning på samme tidspunkt. Det er uklart i sagen, hvornår borger er vejledt korrekt om, at kontant tilskud ikke kan spares op i de dage, hvor borger er i aflastning.